

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO ZDRAVSTVA I SOCIJALNE SKRBI

NACRT PRIJEDLOGA ZAKONA O MEDICINSKI POMOGNUTOJ
OPLODNJI

Zagreb, rujan 2004.

NACRT PRIJEDLOGA

ZAKONA O MEDICINSKI POMOGNUTOJ OPLODNJI

I. USTAVNA OSNOVA ZA DONOŠENJE ZAKONA

Ustavna osnova za donošenje Zakona o medicinski pomognutoj oplodnji sadržana je u odredbama članka 2. stavka 4. Ustava Republike Hrvatske.

II. OCJENA STANJA I OSNOVNA PITANJA KOJA SE TREBAJU UREDITI ZAKONOM TE POSLJEDICE KOJI CE DONOŠENJEM ZAKONA PROISTECI

U Republici Hrvatskoj medicinski pomognuta oplodnja pravno je regulirana Zakonom o zdravstvenim mjerama za slobodno odlučivanje o radanju djece («Narodne novine», br. 18/78).

Odredbama navedenog Zakona u dijelu IV. «Medicinska pomoc u slucaju smanjene plodnosti» priznaje se pravo na medicinsku pomoc ženi i muškarcu koji ne mogu ostvariti želju za vlastitim potomstvom. Medicinska pomoc pojmovno se određuje kao liječenje koje obuhvaca utvrđivanje uzroka smanjene plodnosti i uklanjanje zdravstvenih razloga smanjene plodnosti.

Normativno uređenje oblika medicinske pomoci svedeno je na umjetnu oplodnju, odnosno na dva podoblika tog postupka i to postupak umjetne oplodnje muževim sjemenom ili sjemenom drugog muškarca. Ostale odredbe navedenog dijela Zakona koje se odnose na postupak umjetne oplodnje odraz su pravnog reguliranja ovog područja prije 26 godina, a samim tim i nesklada sa dosezima današnje medicinske znanosti.

Razvoj medicinske znanosti i tehnologije omogućio je primjenu novih, znatno savršenijih i zahtjevnijih oblika medicinske pomoci u liječenju neplodnosti, koje u ovom trenutku ne prati odgovarajuća zakonodavna regulativa, čime se s jedne strane sprječava primjena novih oblika medicinske pomoci, ali istovremeno otvara prostor za primjenu različitih postupaka medicinski pomognute oplodnje u praksi, a što može dovesti do zlouporabe i kršenja prava osoba koje sudjeluju u ovim postupcima.

Sve ostale postupke medicinski pomognute oplodnje važeći Zakon ne uređuje te zahtijeva zakonsku regulaciju kojom bi se odredile granice dozvoljenoga i zaštitila prava i interesi svih osoba uključenih u ove postupke.

Donošenje Zakona o medicinski pomognutoj oplodnji kojim se utvrđuju prava na medicinsku pomoć kod oplodnje i prokreacije, određuju vrste postupaka medicinski pomognute oplodnje te prava, obveze i odgovornosti sudionika ovih postupaka, zdravstvenih stručnjaka i zdravstvenih ustanova, ima za cilj odrediti jasne kriterije medicinskoj praksi na području medicinski pomognute oplodnje te uključivanje Republike Hrvatske u red europskih država koje su pravno uredile razinu medicinske znanosti ovoga područja.

Na taj način stvara se pravna sigurnost osoba koje traže medicinsku pomoć jer su pretpostavke za pojedini medicinski postupak i zahvat pobliže određene navođenjem naziva i opisa postupaka medicinski pomognute oplodnje koje ovaj Zakon dopušta.

U tom smislu u Zakon su ugrađene odredbe koje sprječavaju manipulacije spolnim stanicama te zlouporabu postupaka i istraživanja koja ne služe postizanju trudnoće.

Republika Hrvatska donošenjem ovoga Zakona potvrđuje dosljednost u poštivanju Konvencije o zaštiti ljudskih prava i dostojanstva ljudskog bica u pogledu primjene biologije i medicine: Konvencija o ljudskim pravima i biomedicini i Dodatnog protokola uz konvenciju o zaštiti ljudskih prava i dostojanstva ljudskih bica u pogledu primjene biologije i medicine o zabrani kloniranja ljudskih bica. («Narodne novine» – Međunarodni ugovori br. 13/03), ugrađnjom odredbi o zaštiti ljudskih prava i zabrani kloniranja ljudskog bica.

Pregled zakonske regulative heterolognih postupaka medicinski pomognute oplodnje u drugim državama

Heterologni postupci medicinski pomognute oplodnje su svi oni medicinski postupci u kojima se koriste darivane sjemene stanice, odnosno darivane jajne stanice druge osobe ili iznimno darivani zameci.

Na temelju predloženih zakonskih rješenja predviđenih u Nacrtu prijedloga Zakona o medicinski pomognutoj oplodnji takav je postupak dozvoljen samo pod uvjetom ako nije moguće koristiti vlastite spolne stanice bračnih ili izvanbračnih drugova, odnosno ako se iste ne koriste radi sprječavanja prijenosa teške nasljedne bolesti na dijete (heterologna oplodnja).

Nacrt prijedloga Zakona predviđa iznimno i mogućnost korištenja zametaka koji su nastali s namjerom prokreacije bračnih ili izvanbračnih drugova koja više nije ostvariva te su prema posebnim odredbama ovoga Zakona darivani za medicinski pomognutu oplodnju.

Zakonski prijedlog omogućava korištenje zametaka i za oplodnju žene koja ne živi u braku ili izvanbračnoj zajednici, a koja pod uvjetima propisanim ovim Zakonom ostvaruje pravo na medicinski pomognutu oplodnju.

Kako heterologni postupci medicinski pomognute oplodnje obuhvacaju različite postupke i različito sudjelovanje treće osobe, odredbama Nacrta prijedloga Zakona razvrstani su prema zajedničkim karakteristikama te je svaka grupa posebno zakonski regulirana.

Ad.1

Pregled zakonske regulative heterolognih postupaka medicinski pomognute oplodnje u državama članicama Europske unije, ostalim europskim državama, Rusiji, Australiji, Kanadi i SAD.

1.1. Države Europske unije i ostale države u kojima su zakonima uređeni postupci heterologne oplodnje korištenjem:

- a) darivanih sjemenih stanica
- b) darivanih jajnih stanica
- c) darivanih sjemenih i jajnih stanica
- d) darivanih zametaka

DRŽAVA	a	b	c	d	DRŽAVA	a	b	c	d
Austrija	da	ne	ne	ne	Nizozemska	da	da	da	da
Belgija	da*	da*	da*	da*	<i>Norveška</i>	da	ne	ne	ne
<i>Bugarska</i>					Poljska	nr	nr	nr	nr
Cipar	da	da	da	da	Portugal	nr	nr	nr	nr
Ceška.Rep	da	da	nr	nr	<i>Rumunjska</i>	nr	nr	nr	nr
Danska	da	da	ne	ne	<i>Rusija</i>	ns	ns	ns	ns
Finska	da	da	da	da	Slovačka	da*	ne	da	da
Francuska	da	da	ne	da	Slovenija	da	da	ne	ne
Estonija	da	da	da	da	<i>San Marino</i>	nr	nr	nr	nr
Njemacka	da*	ne	**	***	Španjolska	da	da	da	da
Grčka	nr	nr	nr	nr	Švedska	da	ne	ne	ne
Madarska	da	da	da	da	<i>Švicarska</i>	da*	ne*	da*	ne*
<i>Island</i>	da	da	da	ne	<i>Turska</i>	ns	ns	ns	ns
Irska	ne	ne	ne	ne	<i>Ukrajina</i>	nr	nr	nr	nr
Italija	ne	ne	ne	ne	V. Britanija	da	da	da	da
Luxembourg	nr	nr	nr	nr					
Latvija	nr	nr	nr	nr	<i>Australija</i>	da	da	da	da
Litva	nr	nr	nr	nr	<i>Kanada</i>	da	da	da	da
Malta	da*	da*	da*	da*	<i>SAD</i>	da	da	da	da

Belgija - medicinski pomognuta oplodnja primjenjuje se u praksi iako ti postupci nisu uređeni zakonom.

Bugarska - Uredba ministarstva zdravstva (1987), ne razrađuje različite postupke medicinski pomognute oplodnje. Uredba pobliže određuje postupak med. pomognute oplodnje žene sjemenom muža ili doniranim sjemenim stanicama osobe nepoznate bračnom paru.

Njemacka - * - zakonom nije uređeno područje doniranja muških spolnih stanica
**- darivanje jajnih stanica je zabranjeno
*** -sukladno koncepciji Zakona darivanje embrija u postupcima MAP-a razmatra se u izuzetnim slučajevima spašavanja tzv. oskudnog (slabog) embrija.

Italija - Assisted Medical Procreation Law, February 10th 2004.

Malta - Zakonom nije regulirano područje MAP-a. Svi poznati postupci MAP-a primjenjuju se u praksi i smatraju se zakonitima.
Usprkos tome samo postupci MAP-a unutar para i in vitro oplodnja provode se u praksi.

Poljska - Zakonom nije regulirano područje MAP-a. Liječnici izvode sve postupke liječenja neplodnosti i umjetne oplodnje sukladno općim medicinskim i zakonskim uvjetima.

Portugal - Zakonski Dekret No. 319/1986. još nije stupio na snagu.

Slovačka - Zakonom je reguliran postupak umjetne oplodnje. Liječnici primjenjuju i druge postupke MAP-a u praksi.

Švicarska - Nacrt Zakona propisuje postupke MAP-a kao metode poticanja trudnoće izvan zajednice muškarca i žene, bez navođenja iscrpne liste dozvoljenih postupaka MAP-a.

Ad.2

Pregled zakonske regulative u državama članicama Europske unije, ostalim europskim državama, Rusiji, Australiji, Kanadi i SAD, u svezi osoba kojima se omogućuje medicinski pomognuta oplodnja.

2.1. Uobicajena je primjena postupaka medicinski pomognute oplodnje za bračni par kojem se omogućuje postizanje trudnoce i roditeljstva. U većini država medicinski pomognuta oplodnja zakonski je uređena i za parove koji žive u izvanbračnoj zajednici, a u nekim državama postupci medicinski pomognute oplodnje omogućuju se i ženi koja ne živi u bračnoj niti u izvanbračnoj zajednici.

Države Europske unije i ostale države u kojima je zakonski omogućena medicinski pomognuta oplodnja

- a) izvanbračnom paru
- b) ženi koja nije u heteroseksualnoj vezi.

DRŽAVA	a	b	DRŽAVA	a	b
Austrija	da	ne	Nizozemska	da	da
Belgija	nr	nr	<i>Norveška</i>	da	ne
<i>Bugarska</i>	ns	ns	Poljska	ne	ne
Cipar	ne	ne	Portugal	nr	nr
Češka.Rep	ne	ne	<i>Rumunjska</i>	nr	nr
Danska	da	ne	<i>Rusija</i>	ns	da
Finska	da	ne	Slovačka	da	ne
Estonija	da	da	<i>San Marino</i>	nr	nr
Francuska	da	ne	Slovenija	da	ne
Njemačka	da	/	Španjolska	da	da
Grčka	da	nr	Švedska	da	da
Madarska	da*	ns	<i>Švicarska</i>	da	ne
<i>Island</i>	da	ne	<i>Turska</i>	ne	ne
Irska	ne	ne	<i>Ukrajina</i>	nr	nr
Italija	da	ne	V. Britanija	da	da
Latvija	da	da	<i>Australija</i>	da*	ne
Litva	nr	nr	<i>Kanada</i>	nr	da
Luxembourg	nr	nr			
Malta	ne	ne	<i>SAD</i>	da	da

Francuska - par mora dokazati postojanje dvogodišnje izvanbracne zajednice.

Madarska - prema Uredbi / Naredbi Ministarstva zdravstva iz 1981. godine medicinski pomognuta oplodnja omogućena je samo bracom paru ali Eticki Kodeks ne pravi ma razlike u odnosu na izvanbracni par.

Island - uvjetuje se trogodišnja izvanbracna zajednica.

Italija - Assisted Medical Procreation Law, February 10th 2004.

Nizozemska - medicinski pomognuta oplodnja omogućena je paru u stabilnoj izvanbracnoj zajednici (iskljuceni ovisnici o alkoholu, opojnim drogama i sl.).

Norveška - medicinski pomognuta oplodnja omogućena je paru u stabilnoj izvanbracnoj zajednici (mora postojati posljednje dvije godine).

Australija – odobrenje o postupcima medicinski pomognute oplodnje ovisi o odluci suda.

Ad.3

Pregled zakonske regulative u nekim državama Europske unije i svijeta u svezi prava osoba na uvid u upisnik s podacima o zacecu i darivateljima koji se vodi pri državnim registrima o medicinski pomognutoj oplodnji.

Neke europske države omogućuju djetetu nakon punoljetnosti stjecanje prava na uvid u državni registar o medicinski pomognutoj oplodnji.

Austrijski i švedski zakoni o medicinski pomognutoj oplodnji ureduju pravo djeteta na saznanje identiteta darivatelja spolnih stanica, uz odredbu da biološki roditelji nemaju obiteljskopravne obveze niti prava prema djetetu zacetom uz korištenje njihovih spolnih stanica u postupcima medicinski pomognute oplodnje.

U Republici Sloveniji zakonskim odredbama propisano je da dijete zaceto postupkom medicinski pomognute oplodnje sa spolnim stanicama darivateljice ili darivatelja može, zbog zdravstvenih razloga, zahtijevati od Centra (registra) upoznavanje sa zdravstveno važnim podacima o darivateljici ili darivatelju spolnih stanica ako je dijete razumno i staro najmanje 15 godina.

Djetetov zakonski zastupnik može te podatke saznati samo uz dozvolu koju izdaje sud izvanparnicnom postupku ako za to podnese posebno zdravstveno utemeljene razloge. Djetetov liječnik ima pravo, zbog zdravstvenih razloga djeteta, na uvid u jedinstveni registar darivatelja ili darivateljica. Sudovi i upravni organi imaju pravo uvida u jedinstveni registar darivatelja ili darivateljica ako je to nužno za ispunjavanje njihovih zadataka u provođenju Zakona o medicinski pomognutoj oplodnji.

Kanadski zakon o medicinski pomognutoj oplodnji omogućava pravo djetetu na saznanje o identitetu darivatelja spolnih stanica radi zdravstvenih razloga nakon punoljetnosti, ali samo uz odobrenje darivatelja.

U Velikoj Britaniji, zemlji koja je prva provodila postupke medicinski pomognute oplodnje tijekom 2003. godine od strane britanske vlade inicirana je promjena Zakona (Human Fertilisation and Embryology Act 1990 (c. 37) kojim bi se omogućilo djetetu pravo na saznanje tko mu je biološki roditelj.

Rasprava u britanskom parlamentu temeljena je na izjednacavanju prava usvojene djece kojima je zakonski omogućeno pravo na saznanje tko su im roditelji, i pravo djeteta zaceto postupcima heterobgne oplodnje na informaciju tko su njegovi biološki roditelji uz predviđanja da ce se u prvo vrijeme sigurno smanjiti broj darivatelja spolnih stanica.

3.1. Države Europske unije i ostale države u kojima je zakonski omogućeno u postupcima medicinski pomognute oplodnje saznanje o darivateljima spolnih stanica i darivateljima zametaka.

a) u slučaju darivanja spolnih stanica, zametaka da li se poštuje tajnost postupaka medicinski pomognute oplodnje.

b) u slučaju darivanja spolnih stanica, zametaka da li se poštuje tajnost identiteta darivatelja

c) da li sud ima ovlasti za identifikaciju darivatelja

d) ukoliko je djetetu dana informacija o darivateljima, da li je darivatelj obaviješten?

DRŽAVA	a	b	c	d	DRŽAVA	a	b	c	d
Austrija	da	ne	/	ne	Nizozemska	da	da	ne	ne
Belgija	da	da	da	ns	<i>Norveška</i>	da	da	ne	ne
<i>Bugarska</i>	da	ns	ns	ns	Poljska	da	da	ns	ns
Cipar	da	da	da	ns	Portugal	nr	nr	nr	nr
Ceška.Rep	da*	da	ne	*	<i>Rumunjska</i>	nr	nr	nr	nr
Danska	da	da	ne	/	<i>Rusija*</i>	da	da	ns	ns
Estonija	da	da	ne	ne	<i>San Marino</i>	nr	nr	nr	nr
Finska	da	da	ns	ns	Slovačka	da*	da*	da	da
Francuska	da	da	ne	/	Slovenija	da	da	da	/
Njemacka	nr	nr*	nr*	nr	Španjolska	da	da	da	ns
Grčka	da	da	nr	ns	Švedska	ns*	ne*	da	nr
Madarska	da	da	ns	*	<i>Švicarska</i>	ne	ne	ns	da
<i>Island</i>	da*	da	ne	da*	<i>Turska</i>	da	ns	ns	ns
Irska	ns	ns	ns	ns	<i>Ukrajina</i>	nr	nr	nr	nr
Italija	*	*	*	*	V. Britanija	da	da	da	ne
Latvija	da	da	nr	nr	<i>Australija</i>	da	da	ne	ns
Litva	da	da	ne	nr	<i>Kanada</i>	da	da	da	ns
Luxembourg	nr	nr	nr	nr					
Malta	nr	nr	nr	nr	<i>SAD</i>	da	da*	da	ns

Češka. Rep - prema Etickom kodeksu identitet darivatelja spolnih stanica je zaštićen ukoliko se darivatelji ili primatelji spolnih stanica ne slažu s objavljivanjem identiteta. Dijete zaceto MAP-om nema pravo pristupa informacijama o svom biološkom ocu.

Njemacka - dijete ima pravo znati tko su mu roditelji (sudski slucaj).

Island - identitet darivatelja spolnih stanica je zaštićen ukoliko darivatelj izrazi takvu želju, u suprotnom podaci o identitetu čuvaju se u specijalnom dosjeu. Dijete nakon punoljetnosti može zatražiti podatke o identitetu darivatelja sadržane u specijalnom dosjeu i u tom slučaju institucija koja čuva podatke dužne je što je prije moguće obavijestiti darivatelja.

Rusija - majka može zatražiti podatke o darivatelju i njegovoj nacionalnosti.

Švedska - dijete zaceto MAP-om ima pravo saznati ime darivatelja sjemenih stanica.

SAD - darivatelji spolnih stanica moraju dati pristanak na objavu svojih identiteta.

ZNACENJE OZNAKA U TABELI

Države oznacene u **bold** verziji: države članice Europske unije

nr - nije regulirano zakonom ili drugim propisom

ns – nije specificirano

MAP- MEDICALLY ASSISTED PROCREATION – medicinski pomognuta oplodnja

IZVORI INFORMACIJA:

1. MEDICALLY ASSISTED PROCREATION AND THE PROTECTION OF THE HUMAN EMBRYO

COMPARATIVE STUDY ON THE SITUATION IN 39 STATES

Council of Europe CDBI/INF (98) 8

Napomena: podaci za slijedeće zemlje u navedenoj studiji nisu službeno provjereni: Cipar, Madarska, Italija, Malta, Poljska, Rumunjska, Rusija, San Marino, Ukrajina.

2. Italija - Assisted Medical Procreation Law, February 10th 2004.

3. Republika Slovenija – Zakon o liječenju neplodnosti i postupcima oplodnje s biomedicinskom pomoći, 2000.

III. OCJENA POTREBNIH SREDSTAVA ZA PROVOĐENJE ZAKONA

Za provedbu ovog Zakona neće biti potrebno osigurati sredstva u državnom proračunu.

NACRT PRIJEDLOGA ZAKONA O MEDICINSKI POMOGNUTOJ OPLODNJI

I. OPCE ODREDBE

Sadržaj zakona

Članak 1.

Ovim Zakonom uređuje se pravo na medicinski pomognutu oplodnju, pretpostavke za ostvarivanje prava na medicinski pomognutu oplodnju te prava, obveze i odgovornosti sudionika ovih postupaka, zdravstvenih stručnjaka i zdravstvenih ustanova.

Zaštita ljudskih prava i zdravstveni standardi

Članak 2.

(1) U primjeni postupaka medicinski pomognute oplodnje štite se ljudska prava, dostojanstvo i privatnost osoba kojima se pruža medicinska pomoć kao i onih osoba koje daruju spolne stanice.

(2) Postupci propisani ovim Zakonom provode se radi postizanja oplodnje i prokreacije sukladno zahtjevima medicinske znanosti i iskustva s posebnim obzirom prema zaštiti zdravlja i dobrobiti potomstva.

Razlozi za provedbu postupaka medicinski pomognute oplodnje

Članak 3.

Postupci medicinski pomognute oplodnje provode se kada je ranije liječenje neplodnosti ostalo bezuspješno ili je bezizgledno te u slučaju opasnosti da se teška nasljedna bolest prenese na dijete.

II. POSTUPCI MEDICINSKI POMOGNUTE OPLODNJE

Način i svrha medicinski pomognute oplodnje

Članak 4.

Medicinski pomognuta oplodnja provodi se primjenom medicinskih postupaka kojima se omogućuje spajanje ženske i muške spolne stanice radi postizanja trudnoće na način drukciji od snošaja.

Homologna oplodnja

Clanak 5.

U postupcima medicinski pomognute oplodnje daje se prednost korištenju vlastitih spolnih stanica, odnosno zametaka bracnih, odnosno izvanbracnih drugova kojima se pruža medicinska pomoc (homologna oplodnja).

Heterologna oplodnja

Clanak 6.

(1) Ako u postupku medicinski pomognute oplodnje nije moguće koristiti vlastite spolne stanice bracnih ili izvanbracnih drugova, odnosno ako se ne koriste radi sprjecavanja prijenosa teške nasljedne bolesti na dijete, mogu se koristiti darivane sjemene ili darivane jajne stanice druge osobe (heterologna oplodnja).

(2) Iznimno, uz uvjete iz stavka 1. ovog clanka mogu se u postupcima medicinski pomognute oplodnje koristiti oni zameci koji su nastali s namjerom prokreacije bracnih ili izvanbracnih drugova koja više nije ostvariva te su prema posebnim odredbama ovoga Zakona darivani za medicinski pomognutu oplodnju.

(3) Zameci koji su sukladno ovome Zakonu darivani za medicinski pomognutu oplodnju mogu se koristiti i za oplodnju žene koja ne živi u braku ili izvanbracnoj zajednici, a koja pod uvjetima propisanim ovim Zakonom ostvaruje pravo na medicinski pomognutu oplodnju.

Vrste medicinskih postupaka

Clanak 7.

(1) Homologna i heterologna oplodnja provode se primjenom sljedecih medicinskih postupaka:

1. unutar-tjelesne oplodnje, koja se provodi:

- unošenjem sjemenih stanica u spolne organe žene,
- unošenjem jajnih stanica ili jajnih stanica zajedno sa sjemenim stanicama u spolne organe žene;

2. izvan-tjelesne oplodnje, koja se provodi:

- spajanjem jajnih stanica i sjemenih stanica izvan tijela žene i unošenjem u spolne organe žene,
- unošenjem zametka u spolne organe žene.

(2) Postupci medicinski pomognute oplodnje obuhvacaju i postupke uzimanja te pohranjivanja sjemenih stanica, jajnih stanica i zametaka prema odredbama ovoga Zakona.

III. KORIŠTENJE PRAVA NA MEDICINSKI POMOGLUTU OPLODNJU

Korisnici prava na medicinski pomognutu oplodnju

Clanak 8.

- (1) Pravo na medicinski pomognutu oplodnju uz uvjete iz clanka 3. ovoga Zakona imaju punoljetni i poslovno sposobni žena i muškarac koji su u braku ili žive u izvanbracnoj zajednici pravno uređenoj posebnim propisima (bracni ili izvanbracni drugovi) koji su s obzirom na životnu dob i opće zdravstveno stanje sposobni za roditeljsku skrb o djetetu.
- (2) Brak ili izvanbracna zajednica mora postojati u trenutku provedbe postupka medicinski pomognute oplodnje.
- (3) Iznimno, pravo na medicinski pomognutu oplodnju ima i punoljetna i poslovno sposobna žena koja ne živi u braku ili u izvanbracnoj zajednici, čije je ranije liječenje neplodnosti ostalo bezuspješno ili je bezizgledno te koja je s obzirom na životnu dob i opće zdravstveno stanje sposobna za roditeljsku skrb o djetetu.
- (4) O korištenju prava na medicinski pomognutu oplodnju žene iz stavka 3. ovoga clanka odlučuje Nacionalno povjerenstvo za medicinski pomognutu oplodnju (u daljnjem tekstu: Nacionalno povjerenstvo).

Savjetovanje o postupku medicinski pomognute oplodnje

Clanak 9.

- (1) Bracni ili izvanbracni drugovi imaju pravo na obavijest o mogućnostima liječenja neplodnosti te o drugim načinima ostvarenja roditeljstva (primjerice posvojenjem), osobito u slučaju istodobne muške i ženske neplodnosti zbog koje nema izgleda da će dobiti vlastito potomstvo.
- (2) Prije provedbe svih postupaka medicinski pomognute oplodnje liječnik/ca ili drugi ovlašteni/a zdravstveni/a stručnjak/inja će bracnim ili izvanbracnim drugovima, odnosno ženi iz clanka 8. stavka 3. ovoga Zakona objasniti pojedinosti postupka, izgleda na uspjeh te moguće posljedice i opasnosti postupka za ženu, muškarca i dijete.

Pravno i psihološko savjetovanje prije heterologne oplodnje

Clanak 10.

- (1) Prije provedbe postupaka medicinski pomognute heterologne oplodnje u kojima se koriste darivane spolne stanice ili iznimno darivani zametak za braccne ili izvanbraccne drugove, odnosno za ženu iz clanka 8. stavka 3. ovoga Zakona obvezno je prethodno pravno i psihološko savjetovanje.

(2) Psiholog/inja treba osobe iz stavka 1. ovoga clanka upoznati s mogućim psihickim ucincima postupka medicinski pomognute heterologne oplodnje. O provedenom savjetovanju psiholog/inja izdaje pisanu potvrdu.

(3) Pravnik/ica treba osobe iz stavka 1. ovoga clanka upoznati s pravnim znacnjem i ucincima pristanka na planirani postupak medicinski pomognute heterologne oplodnje te s obiteljskopравnim ucincima koji proizlaze iz određenog medicinskog postupka. O provedenom savjetovanju pravnik/ica izdaje pisanu potvrdu.

(4) Zdravstvena ustanova može sama osigurati provođenje pravnog i psihološkog savjetovanja, a ako to nije moguće mora osobe iz stavka 1. ovoga clanka uputiti u drugu zdravstvenu ustanovu u kojoj se provode ova savjetovanja ili kod osoba ovlaštenih za psihološko savjetovanje te kod pravnik/ice zbog pravnog savjetovanja.

Pisani pristanak i obiteljskopравni status korisnika/ice

Clanak 11.

(1) Postupci medicinski pomognute oplodnje uređeni ovim Zakonom provode se na zahtjev bracnih ili izvanbracnih drugova, odnosno žene iz clanka 8. stavka 3. ovoga Zakona ako su obaviješteni o planiranom postupku medicinski pomognute oplodnje i savjetovani sukladno ovome Zakonu te ako su za određeni postupak dali pristanak sacinjen u obliku pisane izjave solemnizirane od strane javnog/e bilježnika/ice.

(2) Pristanak iz stavka 1. ovog clanka daje se za svaki postupak medicinski pomognute oplodnje, posebno s obzirom na vrstu postupka oplodnje i podrijetlo spolnih stanica te nakon rođenja djeteta uz primjenu toga postupka ima pravno znacenje izjave o priznanju ocinstva, odnosno majcinstva.

(3) Žena i muškarac mogu povuci pristanak i odustati od postupka medicinski pomognute oplodnje sve dok sjemene stanice ili jajne stanice ili zameci nisu uneseni u tijelo žene.

(4) Izjavu o povlacenju pristanka iz stavka 3. ovoga clanka žena i muškarac mogu dati pisanim putem, a usmenu izjavu ce zdravstvena ustanova evidentirati. Na zahtjev žene i muškarca zdravstvena ustanova ce o tome izdati pisanu potvrdu.

(5) Prije unosa sjemenih stanica, jajnih stanica ili zametaka u tijelo žene, liječnik/ica je obvezan/a provjeriti da pristanak nije povucen.

Pravo uvida u Državni registar

Clanak 12.

(1) Dijete rodено nakon oplodnje darivanom sjemenom stanicom, darivanom jajnom stanicom ili darivanim zametkom, ako je navršilo 15 godina života i sposobno je za rasuđivanje može samo zbog medicinski opravdanoga razloga i uz prethodno odobrenje Nacionalnoga povjerenstva, zahtijevati uvid u zdravstvene podatke o darivatelju/ici ili darivateljima sadržane u Državnom registru o medicinski pomognutoj oplodnji ministarstva nadležnog za zdravstvo (u daljnjem tekstu: Državni registar).

(2) Ovlaštena osoba koja vodi Državni registar obvezna je provjeriti zahtjev osobe za uvid te kada utvrdi da se radi o osobi iz stavka 1. ovoga članka, omogućit će joj uvid u zdravstvene podatke o darivatelju/ici ili darivateljima, bez otkrivanja osobnih podataka o darivatelju/ici ili darivateljima.

(3) Ovlaštena osoba koja vodi Državni registar omogućit će bez otkrivanja osobnih podataka o darivatelju/ici ili darivateljima, uvid u zdravstvene podatke o darivatelju/ici ili darivateljima zakonskom/oj zastupniku/ici djeteta rođenog nakon oplodnje darivanom jajnom stanicom, darivanom sjemenom stanicom ili darivanim zametkom, ako je to na njegov/zin zahtjev, iznimno i zbog medicinski opravdanoga razloga i dobiti djeteta prethodno odobrilo Nacionalno povjerenstvo.

(4) Liječnik/ica djeteta rođenog nakon oplodnje darivanom jajnom stanicom, darivanom sjemenom stanicom ili darivanim zametkom može zahtijevati uvid u Državni registar i podatke o djetetu i darivatelju/ici ili darivateljima ako je to na njegov/zin zahtjev, iznimno i zbog medicinski opravdanoga razloga i dobiti djeteta prethodno odobrilo Nacionalno povjerenstvo.

(5) Pravo uvida u Državni registar i podatke o djetetu i darivateljima spolnih stanica ima sud i tijelo državne uprave kad je to potrebno u vezi s primjenom ovoga Zakona.

(6) Osobe iz stavaka 4. i 5. ovoga članka s pravom uvida u Državni registar obvezne su podatke o djetetu i darivateljima muških i ženskih spolnih stanica ili zametaka čuvati kao profesionalnu tajnu.

IV. DARIVANJE SPOLNIH STANICA

Darivatelji spolnih stanica

Članak 13.

(1) Darivateljica jajnih stanica i darivatelj sjemenih stanica može biti samo osoba koja je punoljetna i poslovno sposobna te koja je pristala darivati jajne stanice ili sjemene stanice prema odredbama ovoga Zakona.

(2) Darivatelj sjemenih stanica je muškarac čije se sjemene stanice uz njegov pristanak koriste za oplodnju žene koja nije njegova bračna ili izvanbračna žena.

(3) Darivateljica jajnih stanica je žena čije se jajne stanice uz njezin pristanak koriste za oplodnju druge žene.

(4) Darivatelji zametka su muškarac i žena koji su odustali od vlastitog korištenja zametka nastalog za njihovu prokreaciju te su oboje pristali da se njihov zametak koristi za prokreaciju drugih bračnih ili izvanbračnih drugova, odnosno žene prema odredbama ovog Zakona.

Pisani pristanak i pravni status darivatelja

Clanak 14.

(1) Darivanje i korištenje sjemenih stanica i jajnih stanica prema odredbama ovoga Zakona može se provesti samo na temelju slobodnog pisanog pristanka darivateljice ili darivatelja.

(2) Darivanje i korištenje zametka prema odredbama ovoga Zakona može se provesti samo na temelju slobodnog pisanog pristanka i muškarca i žene koji su odustali od vlastitog korištenja zametka. Pristanak mora biti sacinjen u obliku pisane izjave solemnizirane od strane javnog/e bilježnika/ice.

(3) Pristanak iz stavka 1. i 2. ovoga clanka treba sadržavati i izjavu darivatelja danu u pisanom obliku o tome da su upoznati s pravom osoba iz clanka 12. ovoga Zakona na uvid podataka Državnog registra.

(4) Darivateljice i darivatelji spolnih stanica i darivatelji zametaka prema odredbama ovoga Zakona, nemaju obiteljskopravne obveze niti prava prema djetetu zacetom uz korištenje njihovih spolnih stanica u postupcima medicinski pomognute oplodnje.

(5) Ovlaštena zdravstvena ustanova za medicinski pomognutu oplodnju obvezna je darivateljima spolnih stanica ili zametaka sukladno ovom Zakonu objasniti pojedinosti postupka u kojem sudjeluju, posebno o pravnim ucincima korištenja darivanih spolnih stanica ili darivanog zametka.

(6) Darivateljica jajne stanice, darivatelj sjemene stanice i darivatelji zametka mogu povuci pristanak za darivanje do unosa darivanih spolnih stanica ili darivanog zametka u tijelo žene.

(7) Izjavu o povlacenju pristanka iz stavka 6. ovoga clanka darivateljica jajne stanice, darivatelj sjemene stanice i darivatelji zametka mogu dati pisanim putem, a usmenu izjavu ce zdravstvena ustanova evidentirati, a darivane spolne stanice ili zametak odmah uništiti i na zahtjev darivatelja/ice spolnih stanica ili darivatelja zametka o tome izdati pisanu potvrdu.

(8) Prije korištenja darivanih spolnih stanica u postupku oplodnje liječnik/ica je obvezan provjeriti da pristanak nije povucen.

Darivanje spolnih stanica za heterolognu oplodnju

Clanak 15 .

(1) Darivateljica ili darivatelj spolnih stanica ili darivatelji zametka mogu darivati svoje jajne ili sjemene stanice ili iznimno zametak koji se ne koristi za vlastitu prokreaciju samo jednoj od zdravstvenih ustanova koje su ovlaštene za provodenje postupaka heterologne oplodnje.

(2) Zdravstvena ustanova ovlaštena za provođenje postupaka heterologne oplodnje obvezna je uspostaviti sustav provjere o primjeni stavka 1. ovoga clanka u Državnom registru.

Zabrana novcane dobiti

Clanak 16.

Nije dopušteno davati ili primati novcanu naknadu ili kakvu drugu korist za darivanje spolnih stanica, odnosno zametaka. Ugovor o ustupanju spolnih stanica, odnosno zametaka uz naknadu je ništav.

V. PROVEDBA POSTUPKA MEDICINSKI POMOGNUTE OPLODNJE

Postupanje sa spolnim stanicama i zamecima

Clanak 17.

(1) U postupku izvantjelesne oplodnje mogu se oploditi sve jajne stanice dobivene u jednom postupku.

(2) U jednom postupku nije dopušteno unijeti u tijelo žene više od tri zametka, a preostale spolne stanice i zameci pohranjuju se za korištenje prema uvjetima propisanim ovim Zakonom.

Suglasnost Povjerenstva za heterolognu oplodnju

Clanak 18.

(1) Postupak medicinski pomognute oplodnje na zahtjev korisnika/ice predlaže liječnik/ica specijalist/ica ginekologije i opstetricije ili liječnik/ica s užom specijalnošću endokrinologije.

(2) Za provođenje svakoga postupka heterologne oplodnje potrebna je suglasnost Povjerenstva za medicinski pomognutu oplodnju ovlaštene zdravstvene ustanove (u daljnjem tekstu: Povjerenstvo).

(3) Povjerenstvo čini pet članova/ica, od kojih je najmanje jedan/a specijalist/ica ginekologije i opstetricije s užom specijalizacijom iz humane reprodukcije ili specijalist/ica s užom specijalnošću endokrinologije, jedan/a diplomirani/a inženjer/ka biologije i jedan/a diplomirani/a pravnik/ica.

(4) Povjerenstvo imenuje ravnatelj/ica ovlaštene zdravstvene ustanove.

Zdravstvene pretpostavke za korištenje darivanih spolnih stanica

Clanak 19.

- (1) Ovlaštena zdravstvena ustanova iz clanka 33. ovoga Zakona obvezna je prije odabira i pohranjivanja sjemenih stanica, jajnih stanica i zametaka podvrgnuti darivatelje, njihove spolne stanice i zametke svim potrebnim pregledima i laboratorijskim pretragama.
- (2) Darivane jajne stanice i darivane sjemene stanice smiju se koristiti za oplodnju samo nakon što je, sukladno zahtjevima medicinske znanosti i iskustva, utvrđeno da su pogodne za oplodnju te da njihovo korištenje ne može izazvati štetne posljedice za zdravlje žene ili očekivanog djeteta.

Zabrana korištenja darivanih spolnih stanica zbog srodstva po krvi

Clanak 20.

- (1) Darivane sjemene stanice ne smiju se koristiti za oplodnju ako su darivatelj i žena kojoj se pruža medicinska pomoć srodnici po krvi između kojih nije dopušteno sklapanje braka.
- (2) Darivane jajne stanice ne smiju se oploditi sa sjemenim stanicama muškarca kojemu, zbog krvnog srodstva ne bi bilo dopušteno sklapanje braka s darivateljicom.
- (3) Darivani zametak ne smije se koristiti za oplodnju žene koja zbog srodstva ne bi mogla s darivateljem sjemene stanice od kojeg je nastao zametak sklopiti brak, ni za oplodnju žene koja je srodna po krvi u ravnoj lozi srodstva sa ženom od čije je jajne stanice nastao zametak.

Ogranicenja korištenja darivanih spolnih stanica

Clanak 21.

- (1) Darivane spolne stanice jedne osobe mogu se koristiti za rođenje najviše troje djece.
- (2) Uporaba sjemene stanice ili jajne stanice jednog darivatelja ili jedne darivateljice ili zametaka bračnih ili izvanbračnih drugova nije dopuštena nakon što se utvrdi da je u tri slučaja oplodnje postignuta trudnoća i rođenje troje djece.
- (3) Ovlaštena zdravstvena ustanova obvezna je prije provođenja heterologne oplodnje izvršiti provjeru korištenja darivanih spolnih stanica ili zametaka prema stavcima 1. i 2. ovog clanka u Državnom registru.

Zabrana odabira spola

Clanak 22.

Nije dopušteno korištenje postupaka medicinski pomognute oplodnje u svrhu odabira spola budućeg djeteta, osim za izbjegavanje teške nasljedne bolesti vezane uz spol.

Zabrana stvaranja zametaka za darivanje

Clanak 23.

Nije dopušteno u tijelo žene istodobno unijeti darivane jajne stanice i darivane sjemenske stanice te od darivanih spolnih stanica stvoriti zametak za darivanje.

Zabrana miješanja spolnih stanica

Clanak 24.

U postupku oplodnje uz medicinsku pomoć nije dopušteno koristiti mješavinu muških, odnosno ženskih spolnih stanica, nastale sjemenim stanicama dvojice ili više muškaraca ili jajnim stanicama dviju ili više žena.

Zabrana trgovanja i javnog oglašavanja

Clanak 25.

- (1) Nije dopušteno trgovati spolnim stanicama ili zamecima.
- (2) Nije dopušteno objavom javnog oglasa, posredstvom medija ili na bilo koji drugi način tražiti ili nuditi spolne stanice ili zametke.

Zabrana zamjenskog majcinstva

Clanak 26.

- (1) Nije dopušteno objavom javnog oglasa, posredstvom medija ili na bilo koji drugi način tražiti ili nuditi uslugu radanja djeteta za drugog (zamjensko majcinstvo).
- (2) Nije dopušteno ugovarati i provoditi medicinski pomognutu oplodnju radi radanja djeteta za druge osobe i predaje djeteta rodenoga nakon oplodnje (zamjensko majcinstvo).
- (3) Ugovori o radanju djeteta za drugoga (zamjensko majcinstvo) i o predaji djeteta rodenoga nakon oplodnje uz novčanu naknadu ili bez naknade ništavi su.

Zabrana kloniranja ljudskoga bica

Clanak 27.

- (1) Zabranjen je svaki postupak namijenjen stvaranju ljudskoga bica genetski istovjetnog drugom ljudskom bicu, bilo živog ili mrtvog.
- (2) U svrhu primjene ovoga clanka, termin ljudsko bice "genetski istovjetno" drugom ljudskom bicu znaci ljudsko bice koje s drugim dijeli isti set gena stanicne jezgre.

VI. POHRANJIVANJE SPOLNIH STANICA I ZAMETAKA

Nacin i rokovi pohranjivanja spolnih stanica

Clanak 28.

- (1) Sjemene stanice, jajne stanice i zameci uzimaju se, pohranjuju i cuvaju za postupke medicinski pomognute oplodnje za koje su ispunjene pretpostavke odredene ovim Zakonom u zdravstvenim ustanovama koje su ovlaštene za njihovo pohranjivanje.
- (2) Pohranjene spolne stanice i zameci cuvaju se prema suvremenim dostignucima medicinske znanosti i tehnologije, u pravilu do pet godina od dana pohranjivanja. Ovaj se rok može na pisani zahtjev osoba od kojih spolne stanice ili zameci potjecu produžiti za još pet godina.
- (3) Ako se bracni ili izvanbracni drugovi ne dogovore o vremenu cuvanja zametka odluku na njihov zahtjev donosi Nacionalno povjerenstvo.

Pohranjivanje spolnih stanica zbog neplodnosti

Clanak 29.

Muškarac i žena kojima prema saznanjima ili iskustvu medicinske znanosti prijete opasnost da ce zbog zdravstvenih razloga postati neplodnima, mogu u ovlaštenoj zdravstvenoj ustanovi uz slobodni pristanak u pisanom obliku pohraniti svoje sjemene ili jajne stanice za vlastito kasnije korištenje.

Prijenos i korištenje pohranjenih spolnih stanica

Clanak 30.

Osobe od kojih potjecu pohranjene sjemene stanice, jajne stanice i zameci mogu zatražiti njihov prienos u drugu ovlaštenu zdravstvenu ustanovu radi vlastita korištenja u postupku medicinski pomognute oplodnje.

Zaštita zametka

Clanak 31.

- (1) U postupku medicinski pomognute oplodnje, zabranjeno je:
1. omogućiti izvanstanični razvoj zametka koji je stariji od 14 dana, odnosno nakon što se razvila primitivna pruga;
 2. oploditi žensku jajnu stanicu sa sjemenom stanicom životinje ili životinjsku jajnu stanicu sa sjemenom stanicom muškarca ili mijenjati zametak presađivanjem dijelova drugih ljudskih ili životinjskih zametaka (omogućavanje nastanka hibrida ili himera);
 3. ljudske spolne stanice ili ljudski zametak unijeti u životinju;
 4. životinjske spolne stanice ili životinjski zametak unijeti u ženu.
- (2) Zabranjeno je stvaranje ljudskih zametaka u istraživačke svrhe.

Znanstveni rad

Clanak 32.

- (1) Znanstveni rad na zametku dopušten je isključivo za namjenu čuvanja i poboljšanja ljudskoga života uz slobodni pristanak u pisanom obliku bračnih ili izvanbračnih drugova od kojih zametak potječe i odobrenje Nacionalnog povjerenstva.
- (2) Pri istraživanju zametaka treba poštovati suvremena dostignuća medicinske znanosti, iskustva i priznatu praksu u drugim državama te pravila opće medicinske etike.
- (3) Za uvođenje i uporabu novih postupaka medicinski pomognute oplodnje, dok su u pokusnoj fazi, potrebno je odobrenje Nacionalnoga povjerenstva.

VII. ZDRAVSTVENE USTANOVE OVLAŠTENE ZA OBAVLJANJE MEDICINSKI POMOGNUTE OPLODNJE

Odobrenje ministra/ice nadležnog/e za zdravstvo

Clanak 33.

- (1) Postupke medicinski pomognute oplodnje može obavljati samo ona zdravstvena ustanova kojoj je u skladu s odredbama ovoga Zakona dano odobrenje ministra/ice nadležnog/e za zdravstvo za provođenje određenoga postupka oplodnje (u daljnjem tekstu: ovlaštena zdravstvena ustanova).

(2) Odobrenje iz stavka 1. ovoga clanka ministar/ice nadležan/a za zdravstvo daje za:

1. provodenje homologne oplodnje uz medicinsku pomoc putem unutartjelesne oplodnje;
2. provodenje homologne oplodnje uz medicinsku pomoc putem izvantjelesne oplodnje;
3. provodenje heterologne oplodnje uz medicinsku pomoc putem unutartjelesne oplodnje uz korištenje:
 - a) darivanih sjemenih stanica,
 - b) darivanih jajnih stanica;
4. provodenje heterologne oplodnje uz medicinsku pomoc putem izvantjelesne oplodnje uz korištenje:
 - a) darivanih sjemenih stanica,
 - b) darivanih jajnih stanica,
 - c) darivanoga zametka;
5. pohranjivanje:
 - a) sjemenih stanica,
 - b) jajnih stanica,
 - c) zametaka.

Rješenje o odobrenju postupaka medicinski pomognute oplodnje

Clanak 34.

(1) Odobrenje iz clanka 33. stavka 1. ovoga Zakona daje ministar/ica nadležan/a za zdravstvo rješenjem kojim se utvrđuje da zdravstvena ustanova ispunjava uvjete za provodenje određenoga postupka medicinski pomognute oplodnje prema clanku 33. stavku 2. ovoga Zakona s obzirom na prostor, stručno osoblje i medicinsko-tehnicku opremu.

(2) Odobrenje iz stavka 1. ovoga clanka ministar/ica nadležan/a za zdravstvo daje na prijedlog Nacionalnog povjerenstva.

(3) Uvjete u pogledu prostora, stucnog osoblja i medicinsko-tehnicke opreme iz stavka 1. ovoga clanka pravilnikom propisuje ministar/ica nadležan/a za zdravstvo uz prethodno pribavljeno mišljenje Nacionalnog povjerenstva i nadležne komore.

Rješenje o oduzimanju odobrenja

Clanak 35.

(1) Ministar/ica nadležan/a za zdravstvo donosi rješenje o oduzimanju odobrenja iz clanka 34. ovog Zakona ako utvrdi da zdravstvena ustanova:

1. više ne ispunjava uvjete iz clanka 34. ovoga Zakona,

2. ne postiže rezultate koje u pravilu u jednoj godini postižu druge ovlaštene zdravstvene ustanove,
3. ne pridržava se odredbi ovoga Zakona.

(2) Prijedlog za oduzimanje odobrenja iz stavka 1. ovoga članka ministru/ci nadležnom/oj za zdravstvo daje Nacionalno povjerenstvo.

Zdravstveni stručnjaci

Članak 36.

U provođenju postupka medicinski pomognute oplodnje smiju sudjelovati:

- liječnik/ica specijalist/ica ginekologije i opstetricije s užom specijalizacijom iz humane reprodukcije s pet godina radnog iskustva na ovom području ili
- liječnik/ica specijalist/ica ginekologije i opstetricije s pet godina radnog iskustva na ovom području ili
- liječnik/ica s užom specijalisnošću endokrinologije s pet godina radnog iskustva na ovom području ili
- liječnik/ica specijalist/ica urologije s pet godina radnog iskustva na ovom području,
- diplomirani/a inženjer/ka biologije s tri godina radnog iskustva na ovom području.

Priziv savjesti

Članak 37.

Svi zdravstveni stručnjaci i nezdravstveni djelatnici koji bi trebali provesti ili sudjelovati u provođenju medicinski pomognute oplodnje, imaju se pravo, radi svojih etičkih, vjerskih ili moralnih nazora, odnosno uvjerenja pozvati na priziv savjesti te odbiti provođenje postupka medicinski pomognute oplodnje ili sudjelovanje u tom postupku.

Tajnost podataka

Članak 38.

Sve osobe koje sudjeluju u postupku medicinski pomognute oplodnje obvezne su kao profesionalnu tajnu čuvati sve podatke vezane uz taj postupak, a naročito osobne i zdravstvene podatke o ženi i muškarcu kojima se medicinska pomoć pruža, djetetu koje je začeto u postupku i o darivateljici ili darivatelju spolnih stanica te darivateljima zametka.

Evidencija zdravstvenih ustanova

Članak 39.

Ovlaštene zdravstvene ustanove obvezne su o postupcima medicinski pomognute oplodnje voditi evidencije o:

1. osobnim podacima bračnih ili izvanbračnih drugova, odnosno žene kojima se pomaže postupcima medicinski pomognute oplodnje,
2. vrsti postupka medicinski pomognute oplodnje,
3. darivatelju sjemenih stanica, darivateljici jajnih stanica i darivateljima zametka,
4. provedenom obveznom psihološkom i pravnom savjetovanju,
5. pisanom pristanku na određeni postupak medicinski pomognute oplodnje prema člancima 11. i 14. ovoga Zakona,
6. povlačenju pisanog pristanka,
7. podacima o tijeku i trajanju postupka, o važnim okolnostima u vezi sa trudnoćom i porodom te sa zdravljem i razvojem djeteta,
8. pohranjenim spolnim stanicama i zamecima.

Registar darivatelja i izvještavanje Državnog registra

Članak 40.

(1) Ovlaštena zdravstvena ustanova obvezna je voditi vlastiti registar darivatelja sjemenih stanica, darivateljica jajnih stanica i darivatelja zametka prema odredbama ovoga Zakona.

(2) U registar iz stavka 1. ovoga članka ovlaštena zdravstvena ustanova upisuje:

- osobne i zdravstvene podatke o darivatelju sjemenih stanica, o darivateljici jajnih stanica, o darivateljima zametka kao i zdravstvene podatke o roditeljima darivatelja,
- dan, mjesec i godinu kada su spolne stanice ili zameci bili darivani, pohranjeni i korišteni,
- rezultate pregleda darivatelja ili darivateljice i pretrage njenih, odnosno njegovih spolnih stanica,
- podatke o rođenju djeteta zacetog medicinski pomognutom oplodnjom s darivanim spolnim stanicama ili zametkom.

(3) Podatke iz evidencije ovlaštena zdravstvena ustanova obvezna je čuvati 20 godina.

(4) Ovlaštena zdravstvena ustanova obvezna je redovito dostavljati sve podatke iz svog registra Državnom registru na trajno cuvanje. Svi podaci iz Državnog registra su profesionalna tajna.

Izveštavanje Nacionalnog povjerenstva

Clanak 41.

(1) Ovlaštene zdravstvene ustanove obvezne su Nacionalno povjerenstvo izvještavati o broju i vrsti obavljenih postupaka medicinski pomognute oplodnje o njihovoj uspješnosti te o pohranjenim sjemenim stanicama, jajnim stanicama i zamecima.

(2) Ovlaštene zdravstvene ustanove podnose izvješće iz stavka 1. ovoga clanka najkasnije do 31. siječnja tekuće godine za prethodnu godinu, a na zahtjev Nacionalnog povjerenstva i ranije.

(3) Sadržaj i oblik obrasca izvješća iz stavka 1. ovoga clanka propisuje ministar/ica nadležan/a za zdravstvo.

VIII. NACIONALNO POVJERENSTVO ZA MEDICINSKI POMOGNUTU OPLODNJU

Nacionalno povjerenstvo za medicinski pomognutu oplodnju

Clanak 42.

Radi sustavnog pracenja pojava, razmatranja pitanja i obavljanja drugih poslova u vezi s primjenom ovoga Zakona, ministar/ica nadležan/a za zdravstvo osniva i imenuje Nacionalno povjerenstvo za medicinski pomognutu oplodnju.

Sastav Nacionalnog povjerenstva

Clanak 43.

(1) Nacionalno povjerenstvo cine:

- jedan/na predstavnik/ca ministarstva nadležnog za zdravstvo,
- jedan/na strucnjak/inja iz podrucja pravnih znanosti,
- jedan/na strucnjak/inja iz podrucja psihologije, sociologije ili socijalnog rada,
- jedan/na diplomirani/a inženjer/ka biologije,
- dva/dviije lijecnika/ice specijalista/ice ginekologije i opstetricije od kojih jedan/na s užom specijalizacijom iz humane reprodukcije,
- jedan/na lijecnik/ica s užom specijalnošću endokrinologije,
- jedan/na predstavnik/ca Nacionalnog bioetickog povjerenstva za medicinu,
- jedan/na predstavnik/ca vjerskih zajednica.

(2) Predsjednika/cu i clanove/ice Nacionalnog povjerenstva imenuje ministar/ica nadležan/a za zdravstvo na razdoblje od pet godina.

(3) Pravo predlaganja osoba iz stavka 1. ovoga članka imaju odgovarajuća tijela državne uprave, odgovarajuća tijela vjerskih zajednica, fakulteti, zdravstvene ustanove, nevladine organizacije i udruge.

Djelokrug rada Nacionalnog povjerenstva

Članak 44.

Nacionalno povjerenstvo obavlja sljedeće poslove:

- odlučuje o korištenju prava na medicinski pomognutu oplodnju žene koja ne živi u braku ili u izvanbracnoj zajednici,
- predlaže ministru/ici nadležnom/oj za zdravstvo davanje, odnosno oduzimanje odobrenja zdravstvenoj ustanovi za obavljanje postupka medicinski pomognute oplodnje,
- odobrava uvid u Državni registar prema članku 12. ovoga Zakona,
- odlučuje o zahtjevima prema članku 28. ovoga Zakona,
- daje odobrenje za obavljanje znanstvenog rada sukladno članku 32. ovoga Zakona,
- raspravlja izvješća zdravstvenih ustanova podnesena prema članku 41. ovoga Zakona,
- daje ministru/ici nadležnom/oj za zdravstvo prethodno mišljenje o podzakonskim propisima koji se donose na temelju ovoga Zakona,
- prati napredak biomedicinske i drugih znanosti na području oplodnje uz medicinsku pomoć i prema potrebi predlaže promjene ili dopune zakona,
- daje preporuke, mišljenja i smjernice za izmjenu važećih propisa na ovome području,
- suraduje s Povjerenstvima ovlaštenih zdravstvenih ustanova,
- nadzire vođenje Državnog registra,
- obavlja i druge poslove iz područja medicinski pomognute oplodnje u skladu s ovim Zakonom.

IX. DRŽAVNI REGISTAR O MEDICINSKI POMOGNUTOJ OPLODNJI

Državni registar o medicinski pomognutoj oplodnji

Članak 45.

(1) Državni registar sadrži podatke o korisnicima postupaka heterologne oplodnje i o rođenju djeteta zacetog medicinski pomognutom oplodnjom s darivanim spolnim stanicama ili zametkom prema odredbama ovoga Zakona.

(2) Državni registar sadrži i podatke o darivateljima sjemenih stanica, darivateljicama jajnih stanica i darivateljima zametka prema odredbama ovog Zakona.

(3) Zdravstvene ustanove ovlaštene za provođenje postupaka medicinski pomognute oplodnje obvezne su Državnom registru redovito dostavljati podatke koje vode prema članku 40. ovoga Zakona.

- (4) Svi podaci u Državnom registru cuvaju se trajno.

Zaštita podataka u Državnom registru

Clanak 46.

- (1) Podaci Državnog registra smiju se koristiti isključivo kao zbirni statistički pokazatelji te kao pojedinačni u slučajevima propisanim ovim Zakonom.
- (2) Podaci u Državnom registru su tajni te pristup pojedinačnim podacima imaju samo ovlaštene osobe koje vode Državni registar, ovlaštene osobe zaposlene u zdravstvenim ustanovama koje provode postupke medicinski pomognute oplodnje te osobe ovlaštene na uvid u podatke u Državni registar prema članku 12. ovoga Zakona.
- (3) Na pojedinačne podatke, mjere zaštite podataka i odgovornost osoba koje imaju pristup jedinstvenoj bazi podataka Državnog registra primjenjuju se propisi o zaštiti osobnih podataka.

X. NADZOR

Nadzor

Clanak 47.

- (1) Nadzor nad provedbom ovoga Zakona obavlja ministarstvo nadležno za zdravstvo.
- (2) Nadzor nad zaštitom osobnih podataka provodi Agencija za zaštitu osobnih podataka.

XI. KAZNE NE ODREDBE

Clanak 48.

Tko oplodi žensku jajnu stanicu sa sjemenom stanicom životinje ili životinjsku jajnu stanicu sa sjemenom stanicom muškarca ili izmijeni zametak presađivanjem dijelova drugih ljudskih ili životinjskih zametaka ili ljudske spolne stanice ili ljudski zametak unese u životinju ili životinjske spolne stanice ili životinjski zametak unese u ženu kaznit će se za kazneno djelo kaznom zatvora od 6 mjeseci do 5 godina.

Clanak 49.

- (1) Novčanom kaznom od 70.000,00 do 100.000,00 kuna kaznit će se za prekršaj pravna osoba ako:
1. obavi postupak medicinski pomognute oplodnje protivno odredbama članka 8. ovoga Zakona,
 2. obavi postupak heterologne oplodnje bez propisanog pravnog i psihološkog savjetovanja (članak 10.),

3. obavi postupak heterologne oplodnje bez propisanog pisanog pristanka (clanak 11. stavak 1. i 2.),
4. ne zabilježi izjavu o povlacenju pristanka (clanak 11. stavak 4., clanak 14. stavak 7.),
5. obavi postupak heterologne oplodnje bez propisanog pisanog pristanka darivatelja (clanak 14.),
6. obavi postupak heterologne oplodnje protivno clanku 15. ovoga Zakona,
7. postupi protivno odredbi stavka 2. clanka 17. ovoga Zakona,
8. obavi postupak heterologne oplodnje bez suglasnosti Povjerenstva za medicinski pomognutu oplodnju ovlaštene zdravstvene ustanove (clanak 18. stavak 2.),
9. postupi protivno odredbama clanka 19. ovoga Zakona,
10. obavi postupak medicinski pomognute oplodnje protivno odredbama clanka 20. ovoga Zakona,
11. koristi darivane spolne stanice ili zemetke za rodenje više od troje djece (clanak 21. stavak 1. i 2.),
12. prije provodenja heterologne oplodnje ne izvrši provjeru u Državnom registru (clanak 21. stavak 3.),
13. obavi postupak medicinski pomognute oplodnje u svrhu odabira spola buduće djeteta protivno clanku 22. ovog Zakona,
14. obavi postupak medicinski pomognute oplodnje darivanim spolnim stanicama protivno odredbi clanka 23. ovoga Zakona,
15. obavi postupak medicinski pomognute oplodnje mješavinom spolnih stanica (clanak 24.),
16. trguje, javno oglašava ili posreduje u prikupljanju spolnih stanica ili zemetaka (clanak 25.),
17. oglašava, posreduje ili provodi medicinski pomognutu oplodnju radi radanja djeteta za druge osobe i predaje djeteta rodenoga nakon oplodnje (clanak 26.),
18. pohranjuje i postupa sa spolnim stanicama ili zamecima protivno odredbama clanka 28. ovoga Zakona,
19. obavlja postupak medicinski pomognute oplodnje protivno odredbi clanka 31. stavka 1. tocke 1. ovoga Zakona,
20. stvara ljudske zemetke u istraživačke svrhe (clanak 31. stavak 2.),

21. provodi znanstvena istraživanja na zamecima bez propisanog pisanog pristanka osoba od kojih zametak potjece (clanak 32. stavak 1.),
 22. obavi postupak heterologne oplodnje bez odobrenja ministra/ice nadležnoga/ne za zdravstvo (clanak 33.),
 23. dopusti obavljanje postupaka medicinski pomognute oplodnje osobama koje ne ispunjavaju uvjete iz clanka 36. ovoga Zakona.
- (2) Novcanom kaznom od 7.000,00 do 10.000,00 kuna za prekršaj iz stavka 1. ovoga clanka kaznit ce se i odgovorna osoba u pravnoj osobi.
 - (3) Novcanom kaznom od 7.000,00 do 10.000,00 kuna za prekršaj iz stavka 1. tocke 1. – 8., 10. - 11. i 13. – 21. ovoga clanka kaznit ce se i fizicka osoba.
 - (4) Za pokušaj prekršaja iz stavka 1. tocke 1. - 3., 5., 7. – 8., 13. – 17. i 20. – 21. ovoga clanka pocinitelj ce se kazniti.

Clanak 50.

(1) Novcanom kaznom od 50.000,00 do 100.000,00 kuna kaznit ce se za prekršaj pravna osoba ako:

1. ne vodi evidenciju i ne cuva podatke (clanak 39.),
 2. ne vodi vlastiti registar darivateljica i darivatelja i ne cuva podatke iz evidencija u propisanom roku (clanak 40. stavak 1. i 3.),
 3. ne dostavlja evidencije i podatke iz vlastitog registra darivatelja Državnom registru (clanak 40. stavak 4.),
 4. ne izvještava Nacionalno povjerenstvo (clanak 41.).
- (2) Novcanom kaznom od 7.000,00 do 10.000,00 kuna za prekršaj iz stavka 1. ovoga clanka kaznit ce se i odgovorna osoba u pravnoj osobi.

Clanak 51.

Novcanom kaznom od 5.000,00 do 10.000,00 kuna kaznit ce se za prekršaj fizicka osoba koja povrijedi obvezu cuvanja profesionalne tajne iz clanka 38. ovoga Zakona.

XII. PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Clanak 52.

- (1) Nacionalno povjerenstvo za medicinski pomognutu oplodnju ministar/ica nadležan/a za zdravstvo imenovat ce u roku od 30 dana od dana stupanja na snagu ovoga Zakona.
- (2) Povjerenstvo za medicinski pomognutu oplodnju ravnatelj/ica ovlaštene zdravstvene ustanove imenovat ce u roku od 30 dana od dana stupanja na snagu ovoga Zakona.

Clanak 53.

Obrasce pristanaka te potvrda iz clanka 10. stavka 2. i 3., clanka 11. stavka 2. i 4., clanka 14. stavka 1. i 2., clanka 28. stavka 2., clanka 29. i clanka 32. stavka 1. ovoga Zakona propisuje ministar/ica nadležan/a za zdravstvo na prijedlog Nacionalnog povjerenstva u roku od dva mjeseca od dana stupanja na snagu ovoga Zakona.

Clanak 54.

Provedbene propise iz clanka 34. stavka 3. i clanka 41. stavka 3. ovoga Zakona ministar/ica nadležan/a za zdravstvo donijet ce u roku od dva mjeseca od dana stupanja na snagu ovoga Zakona.

Clanak 55.

Danom stupanja na snagu ovoga Zakona prestaju važiti clanci 29. do 34. i tocka 3. stavka 1. clanka 42. Zakona o zdravstvenim mjerama za ostvarivanje prava na slobodno odlucivanje o radanju djece ("Narodne novine" br. 18/78).

Clanak 56.

Ovaj Zakon stupa na snagu osmoga dana od dana objave u "Narodnim novinama".

O B R A Z L O Ž E N J E

Uz članak 1.

Ovaj članak sadrži opću odredbu kojom se navode tematski dijelovi sadržaja, te određuje predmet uređivanja ovog Zakona – pravo na medicinsku pomoć kod oplodnje i prokreacije, te prava, obveze i odgovornosti sudionika ovih postupaka, zdravstvenih stručnjaka i zdravstvenih ustanova.

Uz članak 2.

Odredbom navedenog članka jamci se zaštita ljudskih prava, dostojanstvo i privatnost osoba kojima se pruža medicinska pomoć u postupcima medicinski pomognute oplodnje kao i osobama koje daruju spolne stanice. Stavkom 2. ovoga članka određuje se svrha postupaka medicinski pomognute oplodnje isticanjem skrbi za zaštitu zdravlja i dobrobiti potomstva.

Uz članak 3.

Člankom 3. priznaje se pravo na medicinski pomognutu oplodnju kada je ranije liječenje neplodnosti ostalo bezuspješno ili je bezizgledno te u slučaju opasnosti da se teška nasljedna bolest prenese na dijete.

Uz članke 4. – 7.

Odredbama II. Poglavlja zakonskog prijedloga određuju se vrste postupaka medicinski pomognute oplodnje i načini njihova provođenja te se utvrđuje krajnji cilj medicinski pomognute oplodnje.

Naglašava se prednost korištenja vlastitih spolnih stanica, odnosno zametaka bračnih odnosno izvanbračnih drugova kojima se pruža medicinska pomoć (homologna oplodnja), ali i pruža mogućnost da se pod određenim uvjetima mogu koristiti darivane sjemene ili darivane jajne stanice druge osobe (heterologna oplodnja).

Člankom 6. stavkom 2. iznimno se omogućava u postupcima medicinski pomognute oplodnje korištenje darivanih zametaka koji su nastali s namjerom prokreacije bračnih ili izvanbračnih drugova koja više nije ostvariva, samo pod uvjetom da medicinski pomognuta oplodnja nije moguća korištenjem vlastitih spolnih stanica, odnosno ako je to potrebno radi sprječavanja prijenosa teške nasljedne bolesti na dijete.

Zakonom se također omogućava da se zamci darivani za medicinski pomognutu oplodnju mogu koristiti i za oplodnju žene koja ne živi u braku ili izvanbračnoj zajednici, a koja pod uvjetima propisanim ovim Zakonom ostvaruje pravo na medicinski pomognutu oplodnju.

Clankom 7. stavkom 2. određuje se da postupci medicinski pomognute oplodnje obuhvacaju i postupke uzimanja te pohranjivanja sjemenih stanica, jajnih stanica i zametaka.

Uz članke 8. - 12.

Poglavljem III. zakonskog prijedloga utvrđuje se koje osobe i uz koje uvjete imaju pravo na medicinski pomognutu oplodnju.

Tako se člankom 8. utvrđuje da pravo na medicinski pomognutu oplodnju imaju punoljetni i poslovno sposobni žena i muškarac koji su u braku ili žive u izvanbracnoj zajednici pravno uređenoj posebnim propisima (bracni ili izvanbracni drugovi) koji su s obzirom na životnu dob i opće zdravstveno stanje sposobni za roditeljsku skrb o djetetu. Propisano je da brak ili izvanbracna zajednica mora postojati u trenutku provedbe postupaka medicinski pomognute oplodnje.

Uređuje se pravo na medicinski pomognutu oplodnju i punoljetnoj i poslovno sposobnoj ženi koja ne živi u braku ili u izvanbracnoj zajednici, čije je ranije liječenje neplodnosti ostalo bezuspješno ili je bezizgledno te koja je s obzirom na životnu dob i opće zdravstveno stanje sposobna za roditeljsku skrb o djetetu. Važno je istaknuti da u tom slučaju o korištenju prava na medicinsku pomognutu oplodnju žene odlučuje Povjerenstvo za medicinski pomognutu oplodnju.

Odluka brasnih ili izvanbrasnih drugova da se podvrgnu postupcima medicinski pomognute oplodnje treba biti donesena uz potpunu informiranost o svim važnim pitanjima kao što su mogućnosti liječenja neplodnosti te o drugim načinima ostvarenja roditeljstva (primjerice posvojenjem), osobito u slučaju istodobne muške i ženske neplodnosti zbog koje nema izgleda da će dobiti vlastito potomstvo.

Prije provedbe svih postupaka medicinski pomognute oplodnje liječnik/ica ili drugi/a ovlašten/a zdravstveni/a stručnjak/inja će brasnim ili izvanbrasnim drugovima, odnosno ženi koja ostvaruje pravo na medicinski pomognutu oplodnju objasniti pojedinosti postupka, izgleda na uspjeh, te moguće posljedice i opasnosti postupka za ženu, muškarca i dijete (članak 9.).

Clankom 10. propisana je obveza pravnog i psihološkog savjetovanja korisnika prije provedbe postupaka medicinski pomognute heterologne oplodnje u kojima se koriste darivane spolne stanice ili darivani zametak, radi upoznavanja s mogućim psihickim učincima pristanka na planirani postupak medicinski pomognute heterologne oplodnje.

Odredbom članka 11. određeno je da se postupci medicinski pomognute oplodnje provode samo ako su korisnici obaviješteni i savjetovani o planiranom postupku medicinski pomognute oplodnje te su za određeni postupak dali pristanak sačinjen u obliku pisane izjave solemnizirane od strane javnog bilježnika. Stavkom 2. istog članka naglašena je obveza davanja pristanka za svaki postupak medicinski pomognute oplodnje, posebno s obzirom na vrstu postupka oplodnje i podrijetlo spolnih stanica, koji pristanak nakon rođenja djeteta ima pravno značenje izjave o priznanju oćinstva, odnosno majćinstva.

Navedeni pristanak žena i muškarac mogu povuci i odustati od postupka medicinski pomognute oplodnje sve dok sjemene stanice ili jajne stanice ili zameci nisu uneseni u tijelo žene.

Prije unosa sjemenih stanica, jajnih stanica ili zametaka u tijelo žene, liječnik/ica je obvezan provjeriti da pristanak nije povučen.

Odredbom članka 12. zakonskog prijedloga uređuje se krug osoba i tijela koji imaju pravo uvida u podatke o zacecu i darivateljima Državnog registra o medicinski pomognutoj oplodnji ministarstva nadležnog za zdravstvo.

Navedenim člankom propisano je da dijete rođeno nakon oplodnje darivanom sjemenom stanicom, darivanom jajnom stanicom ili darivanim zametkom s navršениh 15 godina života, ako je sposobno za rasuđivanje može samo zbog medicinski opravdanoga razloga i uz prethodno odobrenje Nacionalnoga povjerenstva zahtijevati uvid u zdravstvene podatke o darivatelju/ici ili darivateljima sadržane u Državnom registru o medicinski pomognutoj oplodnji ministarstva nadležnog za zdravstvo.

Iznimno, uvid u te podatke, zbog medicinski opravdanog razloga i dobiti djeteta ima i zakonski/a zastupnik/ca djeteta uz prethodno odobrenje Nacionalnog povjerenstva za medicinski pomognutu oplodnju.

Liječnik/ica djeteta može zahtijevati uvid u Državni registar i podatke o djetetu i darivatelju/ici ili darivateljima ako je to na njegov/zin zahtjev, iznimno i zbog medicinski opravdanoga razloga i dobiti djeteta prethodno odobrilo Nacionalno povjerenstvo.

Pravo uvida u Državni registar i podatke o djetetu i darivateljima spolnih stanica ima sud i tijelo državne uprave kad je to potrebno u vezi s primjenom ovoga Zakona.

Uz članke 13. – 16.

Poglavljem IV. zakonskog prijedloga uređuju se pitanja vezana uz darivatelje spolnih stanica, definira se pojam darivatelja, njihova prava i obveze te se određuje uloga i obveze zdravstvene ustanove koja ima ovlasti za provedbu postupaka medicinski pomognute oplodnje.

Člankom 13. određuje darivatelje jajnih i sjemenih stanica te darivatelje zametka.

Odredbama članka 14. omogućuje se darivanje i korištenje sjemenih stanica i jajnih stanica, samo na temelju slobodnog pisanog pristanka darivatelja ili darivateljice.

Darivanje i korištenje zametka može se provesti samo na temelju slobodnog pisanog pristanka i muškarca i žene koji su odustali od vlastitog korištenja zametka, uz uvjet da je pristanak dan u obliku pisane izjave solemnizirane od strane javnog bilježnika. Time se nastoji postići potpuna informiranost darivatelja o darivanju i njegovim pravnim učincima.

Također se uređuje da pristanak darivatelja treba sadržavati i izjavu darivatelja danu u pisanom obliku o tome da su upoznati s pravom na uvid podataka Državnog registra osoba iz članka 12. ovoga Zakona.

Istim člankom određeno je da darivateljice i darivatelji spolnih stanica ili darivatelji zametka prema odredbama ovog zakonskog prijedloga nemaju obiteljskopравниh obveza i prava prema djetetu zacetom uz korištenje njihovih spolnih stanica u postupcima medicinski pomognute oplodnje.

Člankom 15. propisana je mogućnost da darivateljica ili darivatelj spolnih stanica ili darivatelji zametka daruju svoje jajne ili sjemene stanice ili iznimno zametak koji se ne koristi za vlastitu prokreaciju isključivo samo jednoj od zdravstvenih ustanova koje su ovlaštene za provođenje postupaka heterologne oplodnje. U tom smislu ovlaštena zdravstvena ustanova obvezna je prije provođenje heterologne oplodnje izvršiti provjeru korištenja darivanih spolnih stanica ili zametaka u Državnom registru o medicinski pomognutoj oplodnji.

Člankom 16. zabranjeno je davanje ili primanje novčane naknade ili kakve druge koristi u slučajevima darivanja spolnih stanica i zametaka kao i sklapanja ugovora o ustupanju spolnih stanica.

Uz članke 17. – 27.

Poglavljem V. zakonskog prijedloga propisana je provedba postupka medicinski pomognute oplodnje.

Odredbom članka 17. određuje se postupanje sa spolnim stanicama i zamecima. U jednom postupku medicinski pomognute oplodnje nije dopušteno u tijelo žene unijeti više od 3 zametka, dok se preostale spolne stanice i zameci pohranjuju za korištenje kako je predviđeno Zakonom.

Odredbom članka 18. određuje se kako je za provođenje svakog postupka heterologne oplodnje potrebna suglasnost Povjerenstva za medicinski pomognutu oplodnju ovlaštene ustanove.

U članku 19. ugrađena su načela Konvencije o zaštiti ljudskih prava i dostojanstva ljudskog bica u pogledu primjene biologije i medicine koja se odnose na pravican pristup zdravstvenoj zaštiti i profesionalnim standardima. Ovlaštena zdravstvena ustanova obvezna je poduzimati odgovarajuće mjere kako bi na području svoje nadležnosti osigurala pravican pristup zdravstvenoj zaštiti odgovarajuće kvalitete, a svaki zahvat na području zdravstva, u ovom slučaju u postupcima medicinski pomognute oplodnje, mora se provoditi u skladu s relevantnim profesionalnim obvezama i standardima, sa svrhom otklanjanja bilo kakvih štetnih posljedica za zdravlje žene ili očekivanog djeteta.

U odredbi članka 20. uneseno je jedno od temeljnih načela uređenja obiteljskih odnosa u Republici Hrvatskoj – zaštita dobrobiti i prava djeteta te osiguranje pretpostavki za valjanost braka, obzirom da se odredbama o zabrani korištenja darivanih spolnih stanica i darivanih zametaka među krvnim srodnicima sprječava mogućnost nastanka odnosa koje su u Obiteljskom zakonu zapriječene odredbama o zabrani sklapanja braka među krvnim srodnicima.

Daljnijm clancima Zakona propisana su ogranicenja u postupcima medicinski pomognute oplodnje kojima je cilj sprijeciti manipulacije spolnim stanicama, te zlouporabu postupaka i istraživanja koja ne služe postizanju trudnoce.

Tako je clankom 22. izrijekom propisana nedopustivost korištenja postupaka medicinski pomognute oplodnje sa svrhom odabira spola buduceg djeteta, osim za izbjegavanje teške nasljedne bolesti.

Clankom 23. propisana ogranicenja odnose se na nacin postupanja s darivanim sjemenim stanicama i darivanim jajnim stanicama, sa svrhom zabrane stvaranja zametka za darivanje.

Smisao odredbe clanaka 24. o nedopuštenosti korištenja mješavine muških, odnosno ženskih spolnih stanica je ostvarivanje prava djeteta da sazna od koga potjece.

Odredbama clanka 25. i 26. propisuju se zabrane trgovanja i oglašavanja spolnim stanicama ili zamecima i naglašava zabrana zamjenskog majcinstva s ciljem sprjecavanja mogucih zlouporaba medicinskih postupaka u svrhe koje su eticki prijeporne ili neprihvatljive.

U clanku 27. navedena je izricita zabrana svakog postupka koji je namijenjen stvaranju ljudskog bica genetski istovjetnog drugom ljudskom bicu, bilo živog ili mrtvog, i dana definicija pojma ljudskog bica genetski istovjetnog drugom ljudskog bicu (zabrana kloniranja).

Uz clanke 28. – 32.

Poglavljem VI. zakonskog prijedloga odreduju se uvjeti pod kojima muškarac i žena mogu pohranjivati svoje spolne stanice i zametke, postupak i uvjeti pohranjivanja, rok cuvanja istih te se propisuju prisilne odredbe o zabranama u postupku medicinski pomognute oplodnje.

Odredbom clanka 29. omogućuje se muškarcu i ženi kojima je prema saznanjima ili iskustvu medicinske znanosti utvrđena opasnost da ce zbog zdravstvenih razloga postati neplodnima, pohranjivanje svojih sjemenih ili jajnih stanica za vlastito kasnije korištenje u ovlaštenoj zdravstvenoj ustanovi.

Osim uvjeta da se sjemene stanice, jajne stanice i zameci uzimaju se uz slobodni pristanak muškaraca i žene u pisanom obliku, clankom 28. određen je rok cuvanja u pravilu do pet godina od dana pohranjivanja s obzirom na saznanja medicinske znanosti i tehnologije uz mogućnost produženja tog roka za još pet godina, temeljem zahtjeva osoba od kojih spolne stanice ili zameci potjecu.

Clankom 30. utvrđuje se pravo na prijenos pohranjenih sjemenih stanica, jajnih stanica i zametaka u drugu ovlaštenu zdravstvenu ustanovu radi vlastita korištenja u postupku medicinski pomognute oplodnje.

Ogranicenja u postupcima medicinski pomognute oplodnje navedena u clanku 31. i clanku 32. imaju za cilj sprjecavanje mogucih zlouporaba medicinskih postupaka koji su eticki prijeporni ili neprihvatljivi, odnosno pokazuju da je ovo podrucje medicine nužno strogo kontrolirati zbog suvremenih dostignuca medicinske znanosti i biologije i zlouporaba koje iz tog napretka mogu proisteci.

Navedene odredbe imaju svrhu da se ljudsko bice poštuje kao pojedinac i kao pripadnik ljudske vrste, naglašavajući važnost dostojanstva ljudskog bica.

Uz clanke 33. – 41.

Poglavljem VII. zakonskog prijedloga propisano je da postupke medicinski pomognute oplodnje mogu obavljati zdravstvene ustanove kojima je za odredenu vrstu medicinski pomognute oplodnje, odnosno pohranjivanja spolnih stanica i zametaka, izdano odobrenje od strane ministra/ice nadležnog/ne za zdravstvo (clanak 33.).

Ministar/ica nadležan/a za zdravstvo izdaje odobrenje na prijedlog Nacionalnog povjerenstva za medicinski pomognutu oplodnju ukoliko je zdravstvena ustanova ispunjava uvjete za provođenje određenog postupka medicinski pomognute oplodnje, obzirom na prostor, stručno osoblje i medicinsko-tehničku opremu (clanak 34.).

Svrha je navedenih odredbi olakšavanje nadzora nad provođenjem postupaka medicinski pomognute oplodnje.

Clankom 37. zakonskog prijedloga omogućava se sloboda izbora zdravstvenih stručnjaka, te nezdravstvenih djelatnika koji bi trebali sudjelovati u provođenju postupaka medicinski pomognute oplodnje, da odbiju provođenje postupaka medicinski pomognute oplodnje bez štetnih posljedica radi takve odluke, temeljene na svojim etickim, vjerskim ili moralnim nazorima, odnosno uvjerenjima.

U odredbi clanka 38. ugrađeno je načelo zaštite osobnih podataka koje proizlazi iz Zakona o zaštiti osobnih podataka («Narodne novine» 103/03.).

Smisao navedene odredbe je osigurati zaštitu prava na poštivanje privatnosti, dostojanstva žene i muškarca na kojima se provode postupci medicinski pomognute oplodnje u cilju postizanja trudnoce i rođenja djeteta, samog djeteta koje je zaceto u postupku medicinski pomognute oplodnje, te darivateljica i darivateljica spolnih stanica, odnosno darivatelja zametka obvezivanjem svih osoba koje sudjeluju u postupku na cuvanje svih podataka vezanih uz taj postupak kao profesionalnu tajnu.

Na taj način se osigurava ustrajnost u provođenju jednom donesene odluke žene i muškarca koji zbog zdravstvenih razloga ne mogu dobiti vlastito potomstvo do postizanja cilja samog postupka – trudnoce i rođenje djeteta.

Nadalje sprjecava se smanjenje i nestanak želje za doniranjem spolnih stanica darivatelja i darivateljica, i na kraju sprjecavaju se neželjene situacije i posljedice za dijete rođeno postupkom medicinski pomognute oplodnje.

Clankom 39. propisana je obveza ovlaštene zdravstvene ustanove na vođenje evidencije sa svim relevantnim podacima o postupcima medicinski pomognute oplodnje te rok cuvanja tih podataka od 20 godina.

Odredbom clanka 40. određeno je obveza ovlaštene zdravstvene ustanova na vodenje vlastitog registra darivatelja sjemenih stanica, darivateljica jajnih stanica i darivatelja zametka, s rokom cuvanja tih podataka od 20. godina, te obveza redovitog dostavljanja svih podataka iz svog registra Državnom registru o medicinski pomognutoj oplodnji na trajno cuvanje.

Clanak 41. propisana je obveza ovlaštenih zdravstvenih ustanova na podnošenje godišnjih izvješća Nacionalnom povjerenstvu o broju i vrsti obavljenih postupaka medicinski pomognute oplodnje o njihovoj uspješnosti, te o pohranjenim sjemenim stanicama, jajnim stanicama i zamecima.

Uz clanke 42. – 44.

Navedenim clancima poglavlja VIII. zakonskog prijedloga uređuje se osnivanje, imenovanje clanova i djelokrug poslova te prava i obveze Nacionalnog povjerenstva za medicinski pomognutu oplodnju.

Uz clanke 45. – 46.

Clankom 45. poglavlja IX. zakonskog prijedloga uređuje se da Državni registar sadrži podatke o korisnicima postupaka heterologne oplodnje i o rođenju djeteta zacetog medicinski pomognutom oplodnjom s darivanim spolnim stanicama ili zametkom.

Relevantne podatke Državnom registru dostavljaju zdravstvene ustanove ovlaštene za provođenje postupaka medicinski pomognute oplodnje. Također je propisana obveza trajnog cuvanja podataka upisanih u Državni registar.

Odredbom clanka 46. propisana je svrha korištenja podataka Državnog registra, krug osoba koje imaju pristup pojedinacnim podacima te se propisuje primjena propisa o zaštiti osobnih podataka, u pogledu mjera zaštite podataka i odgovornosti osoba koje imaju pristup jedinstvenoj bazi podataka.

Uz clanak 47.

Odredbom ovog clanka ministarstvo nadležno za zdravstvo ovlašteno je obavljati nadzor nad provedbom ovoga Zakona, dok je nadzor nad zaštitom osobnih podataka u nadležnosti Agencije za zaštitu osobnih podataka.

Uz clanke 48. – 51.

Poglavlje XI. zakonskog prijedloga sadrži kaznene odredbe.

Uz clanke 52. – 56.

Navedeni clanci sadrže prijelazne i završne odredbe.